

МБОУ Игидейская СОШ им.Э.К Пекарского

Дедюкина Клара александровна

Бурмистрова Варвара Федоровна

Воспитатели

Татгинский улус с. Дэбдиргэ

“Остуоруйа аргыстаах”

Уһуһаан иитиллээччилэригэр театрально - постановочнай бырайыак

Остуоруйа – норуот бараммат баайа. Ол курдук нууччалыы өс хоһооннорун бары билэбит: «Сказка ложь, да в ней намек, добрым молодцам урок». Бу манан сиэттэрэн остуоруйа киһи олоҕор суолталааҕынан ааҕабыт. Остуоруйа тыла-өһө, ис хоһооно оҕоҕо чугас, оҕо дууһатын тутар, санаатын кынаттыыр, үтүөбү-кэрэбү уһуйар, хорсун -хоодуот быһыыга ынгыраар. Норуот олоҕо -дьаһаба, быһыыта-майгыта, бэйэ-бэйэтигэр сыһыана, таһаһа-саба, аһа-үөлэ, үлэтэ-хамнаһа ханнык да айымньытааҕар – остуоруйаларга арылхайдык көстөр. Остуоруйаны оҕо истэ, көрө олорон айар дьоһурун, майгы сигили өттүнэн хаачыстыбатын арыйар.

Остуоруйаны оонньоон көрдөрүү оҕо бастатан туран дьон иннигэр тахсан санаран-инэрэн, туттан-хаптан, оруолун сөпкө арыйан толоруута улахан ситиһии буолар. Оҕо остуоруйа геройдарын ийиилэрин, санааларын үллэстэр. Кинилэри кытта остуоруйа олоҕор, эйгэтигэр тэннэ киирэр.

Үлэ проблемата: Билинни кэмнэ араас гаджеттар, куйаар ситимигэр элбээннэр дьон барыта онно тардыһан эрэбит. Хас биирдии дьиэ кэргэннэ оҕолуун, улахан дьоннуун, кэпсэтии - сэлэргэһии оннугар, төлөпүүннэ умса түһэн баран олорор түгэннэр элбээтилэр. Оҕолорбут сайдалларыгар охсуулааҕын бары билэбит.

Оҕолорбут куйаар ситимиттэн олус элбэххэ үөрэнэллэрэ бииринэн ордук курдук да, күнү быһа умса түһэн баран олодохторуна эт-хаан, уйулҕа өттүнэн сайдыылара мөлтүүр. Аралдьыйарбыт эрэ уһуяан уонна оскуола эрэ курдук буолбут.

Онон сиэттэрэн биһиги уһуяаммытыгар “Остуоруйа аргыстаах” диэн бырайыак толкуйдаан 2022 сылтан үлэлэтэ сылдьабыт. Уһуяаммыт “Чугдаарар Чуорааннар”, “Куолу”, “Эбээ үөрэбү” бырайыактарын кытта ситимнээх.

Бырайыак сыала: остуоруйа көмөтүнэн оҕо санарар санатын, уобарастаан көрдөрөр дьоһурун сайыннарыы;

- Остуоруйаны истэ үөрэнии, саха, нуучча, омук остуоруйаларыгар интириэс үөскэтии;
- Геройдар уобарастарын арыйыы;
- Тыл саппааһын байытыы;
- Дьон иннигэр толлубакка тахсан санара, хамсана үөрэнии;

Үлэ саната: нэһилиэккэ биллэр «Мүчүк» драматическай көр-күлүү

түмсүүнү кытта ситимнээх үлэни ыытыы; оѳолорго мастер класстар, атын театр артыыстарын кытта билсигиин; начальнай кылаас уонна уһуйаан икки ардыгар, улуснай, Республиканскай остуоруйаны оонньоон көрдөрүү, араас конкурстары тэрийэн ыытыы.

Үлэ кэтэһиллэр түмүктэрэ: бырайыакпыт түмүгэр араас омуктар остуоруйаларын билэн, дьон иннигэр толлубакка, кыбыстыбакка оонньоон көрдөрүү; хас биирдии геройун уобараһын туттан-хаптан, хамсанан, мимикалаан толору арийыы; уустаан-ураннаан санарар дьобурун, тылын саппааһын байытыы; оѳону араас күрэхтэргэ кытыннаран сайыннарыы.

Үлэ барыыла:

- Ыйдарынан кыра, орто, улахан бөлөх оѳолоругар остуоруйалары наардаан араарыы;
- Кыра бөлөххө тарбах, куукула театрын нөнүө остуоруйалары билиһиннэрии;
- Орто, улахан бөлөххө остуоруйалары оонньоон көрдөрүү, туруоруу (драматизация).

Иккилии нэдиэлэ устата бөлөбүнэн арахсан остуоруйалары оонньоон көрдөрүү.

Оскуоланы, “Мүчүк” драм.түмсүүнү, “Ситим” эбээлэр түмсүүлэрин уонна төрөппүттэри кытта ситимнээх үлэни ыытыы.

Бырайыакка кыттыбыт оѳолор ситиһиилэрэ:

2022 сыл:

- Ермолаева Күннэй Республиканскай басня курэбэр дипломант 3 үрдэл;
- Кривошапкин Сайаан «Тыыннаах тыл» Республиканскай күрэххэ дипломант 3 үрдэл;
- Кривошапкин Сайаан «Чугдаарар Чуораннар» хоһоон күрэбэр «Кылаан чыпчаал» хаһаайына;
- Харайданова Аделина «Чугдаарар Чуораннар» хоһоон күрэбэр 2 миэстэ;

- Харайданова Аделина II Республикадаағы «Мама я тебя люблю» хоһоон күрәһэр диплом 1 үрдэл.
- Харайдаанова Аделина региональнай ДОО «Күлүмчээн» итиллээччилэр икки ардыларыгар күрәһэр Гран при хаһаайката.
- Харайданова Аделина Республиканскай «Олонхоһут кыыс-2022» 3 үктэл хаһаайката

2023 сыл:

- Харайданова Аделина «Тыыннаах тыл» Республиканскай күрэххэ лауреат 1 үрдэл.
- Харайданова Аделина Республиканскай «Куолу-2023» «Бастын куолуһут» анал аат

2024 сыл:

- Ефремова Эвелина «Тыыннаах тыл» Республиканскай күрэх дипломант 2 үрдэл.
- Петров Айтал Республикадаағы «Мин хоһоону таптыбын» хоһоон күрәһэр «Дорҕоонноохтук аабааччы» анал аат 2024 сыл.